

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. дн Димитър Радев Радев,
преподавател в Юридически факултет на
Университета за национално и световно стопанство по
научната специалност „Теория на Държавата и правото. Политически
и правни учения“

На основание Заповед № 466/08.08.2022 г. Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ съм определен за член на научно жури провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.6 „Право“ (Обща теория на правото), обявен в ДВ, бр. №42/07.06.2022 г.

Данни за кандидата

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионалното направление 3.6. Право, научна специалност „Обща теория на правото“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ участва един кандидат - гл. ас. д-р Теодора Василева Йовчева, която е представила изискваните документи.

Теодора Йовчева е завършила спец. „Право“ в магистърска степен в ЮФ на ТУ, гр. Варна през 2004 г., има специализация по „Морско право“, придобила е юридическа правоспособност и адвокатска правоспособност съответно през 2004 и 2005г. През 2008 г. получава First Certificate in English – University of Cambridge ESOL Examinations; English for Speakers of Other Languages. През 2013 – Сертификат за професионална подготовка, придобит след курс за обучение на инструктори и за оценка, изпит и

освидетелстване на морски лица, издаден от ИА „Морска администрация“, Варна. През 2015 г. придобива ОНС „доктор по право“.

Данни за педагогическата дейност на кандидата

От справката за изпълнение на минималните национални изисквания и на допълнителните изисквания, определени в правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“ се установява, че кандидатът в конкурса Теодора Йовчева, провежда лекции и упражнения по редица правни дисциплини: Обща теория на правото, Международно публично право; Международно договорно право; Дипломатическо и консулско право; Право на Европейския съюз; Международно публично право /на английски език/; Международно договорно право /на английски език/; Дипломатическо и консулско право /на английски език/; Дипломатически протокол /на английски език/; Право на международните организации /на английски език/; Право на международната сигурност /на английски език/; Теоретични и правни основи на националната сигурност; Паспортно-визово право и контрол. В своята преподавателска Теодора Йовчева прилага своите оригинални научни разработки.

Данни за научноизследователската дейност на кандидата

От справката за изпълнение на минималните национални изисквания и на допълнителните изисквания, определени в правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“ се установява, че кандидатът в конкурса Теодора Йовчева, е автор на една монография, една книга на базата на защитен дисертационен труд и 4 статии и доклади, публикувани в нерепурирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове.

От представените справки е видно, че гл. ас. д-р Теодора Йовчева изпълнява минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ и специфичните количествени и качествени изисквания на ВСУ „Черноризец Храбър“ за заемане на посочената длъжност. Справките са коректно направени и отразяват основни научни постижения (публикувани книги, статии и доклади от конференции, и цитирания на научните публикации). След запознаване с хабилитационния труд и списъка на публикациите представени от докторантката, установих следното - представената научна продукция съответства с минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

В съответствие с чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ, на рецензиране не подлежи книгата „Действие на закона в пространството“ (изд. „Стено“, Варна, 2015. ISBN 978-954-449-847-4), публикувана на базата на защитения дисертационен труд. Същата се оценява като доказателство за наличието на изискуемия минимален брой точки по показатели 4-10, предвидени в приложението към чл. 1а, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, необходими за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Представената монография „Публично-частни паралели и взаимодействия в правото.“ (изд. „Стено“, Варна, 2022. ISBN 978-619-241-234-0) представлява научен труд, който съдържа ценни научни приноси и разкрива задълбочени теоретични познания. Отличава се с прецизно използване на научния апарат, висока езикова култура, ясен и точен стил на изразяване. Позоваването на научни източници е извършено много добросъвестно, като заслужава висока оценка мнението на автора да подлага на аргументиран анализ общотеоретични теории и концепции.

Монографията „Публично-частни паралели и взаимодействия в правото“ най-добре характеризира кандидата като преподавател и учен. Тя е първо по рода си изследване на взаимното обуславяне и съществуване на публичното и частното право. В правната теория са известни и други концепции относно недопускане на категорично отграничаване на различни проявления на конкретни правни явления (например концепцията на Михайлина Михайлова относно корелацията обективно право – субективно право в „Теория на правото“, 2002, изд. „Феня“).

В Глава Първа кандидата обосновава тезата, че появата на публичното право несъмнено е свързано с държавата, а обособяването на частното и публичното право протича паралелно с еволюцията на държавно организираното общество. Чрез прилагане на инструментариума на философия на правото и политическата философия е направен догматичен анализ на научни концепции през Античността и Модерността. Кандидатът уверено борави с най-важните философски категории и през призмата на правната философия проследява отделните взаимодействия между публичното и частното пространство.

В Глава Втора с голяма прецизност кандидата изследва взаимодействието между публичното и частното право според предмета на правно регулиране и метода на правно регулиране. Направените изводи са обвързани за съотнасянето между публичното и частното в правото в контекста на концепциите за разделението на властите в единната държавна власт.

В Глава Трета се разглежда взаимодействието между частното и публичното право като тенденция на еволюционното развитие на съвременните правни системи и световния правопорядък в цялост.

Правилно е отбелязан постулатът че конвергенцията в правото като цяло не подлежи на прогнозиране. Кандидатът Теодора Йовчева доказва хипотезата, че съществува конвергенция между социалното и правното измерение на обществения интерес и индивидуалния интерес. Тя се проектира на следващо ниво, като своя микроверсия в чистото правно измерение. В подкрепа на своята теза авторът разглежда различни аспекти на защитата на интересите на частните лица в публичноправните отношения.

В доклада „Теоретични аспекти на международната правосубектност“ е проследен въпроса за субектите на международното право. Разгледано е възникването и развитието на понятието „субект на международното право“ и състоянието на зависимост на този вид правни субекти от държавата. Отделено е внимание на т. нар. „особени субекти на международното право“, с акцент върху мястото и ролята на народите и нациите, борещи се за национално освобождение. Изразено е становище относно ролята на признаването за конституирането на субекти на международното право.

В статията в „Морските граници – политически и правни аспекти“ /в съавторство/ в годишник на Варненския технически университет е проследено политическото значение и нормативна уредба на морските граници. Изтъкнато е значението на границите като „обвивка“ на територията на държавата и „физически маркер на суверенитета“, подчертани се особеностите на морските граници, за разлика от сухоземните. Проследено е историческото развитие на схващането за „свободното море“ и на неговата териториализация. Анализирани са действащата международноправна уредба на различните морски пространства и тяхната делимитация.

В доклада „Правни аспекти на реалната връзка между държавата и кораба, регистриран под нейно знаме,“ е анализирана същността на основен принцип в международното морско право, че на борда на кораба в открито море действат законите на държавата на флага. В това пространство действат нормите на международното публично право, но те сами по себе си не са достатъчни, за да регулират многообразните правни отношения, които възникват на борда и/или по повод кораба и взаимодействието му с морската среда и с другите субекти на международното морско право. Затова Конвенцията на ООН по морско право от 1982 г. (КООНМП), в която също имплицитно е заложена концепцията за кораба като „плаваща територия“ на държавата на флага, поставя изискването за „реална връзка“ между държавата и кораба, плаващ под нейно знаме. В този контекст се установява от какви закони се регулира случващото се на борда.

В доклада „Действие на закона и реализация на правното регулиране“ е изследван механизмът на действие на закона в трите посоки-във време, в пространство и по отношение на лицата. Застъпено е становището че механизма на действие на закона изисква конкретизация на връзките между правната регламентация, въплътена в законите и фактическата реализация на правото. Това налага към теоретичната постановка на проблема да бъдат прибавени допълнителни акценти относно пределите на действие на закона.

По отношение на представените за рецензиране статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, давам положителна оценка. Изследваните проблеми са интерпретирани чрез прилагане на широк набор от подходи и методи на теорията на правото, теорията на

държавата, международното право, европейското право. Пълнотата на изследването се допълва от прецизното боравене с библиографски източници.

Критични бележки и препоръки

Към хабилитационния труд могат да се отправят определени критични бележки, които са свързани с използването на научнопопулярни изрази и определения редом с утвърдените научни понятия, както и с включване формулировки и обяснения от учебници по теория на правото. Те обаче не омаловажават научните приноси и научната стойност на формираните изводи относно същността публично-частните взаимодействия.

С оглед бъдещото академично развитие на гл.ас. д-р Теодора Йовчева препоръчвам да публикува свои научни разработки в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

Заключение

Научноизследователската, научно - приложната и педагогическата дейност на кандидата гл. ас. д-р Теодора Василева Йовчева отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото приложение, както и на изискванията на ВСУ „Черноризец Храбър“ за заемане на академичната длъжност „доцент“. В представеният хабилитационен труд „Публично-частни паралели и взаимодействия в правото“ д-р Теодора Йовчева демонстрира възможности да аргументира

своите научни цели. Научните ѝ публикации представляват задълбочени изследвания, разработени на високо научно равнище, посветени на значими проблеми в научната област на конкурса.

Предвид изложените съображения давам висока оценка на научните достойнства на научната и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Теодора Василева Йовчева и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за избора на гл. ас. д-р Теодора Василева Йовчева за заемането на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“.

03 октомври 2022 г.

Подпис:

(проф. дн. Димитър Радев)